

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/21-12/13
URBROJ: 50301-04/25-21-11

Zagreb, 6. svibnja 2021.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 06-05-2021	
Klasifikacijska oznaka: 021-12/21-09/08	Org. jed. 65
Uredžbeni broj: 50-21-04	Prij. Vrij.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće pučke pravobraniteljice o pravu na zdrav život i klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj (2013. - 2020.) u kontekstu globalnog pokreta za klimu i pandemije COVID 19 - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-12/21-09/08, URBROJ: 65-21-03, od 22. veljače 2021.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20.), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću pučke pravobraniteljice o pravu na zdrav život i klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj (2013. - 2020.) u kontekstu globalnog pokreta za klimu i pandemije COVID 19, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće pučke pravobraniteljice o pravu na zdrav život i klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj (2013. - 2020.) u kontekstu globalnog pokreta za klimu i pandemije COVID 19 (u daljnjem tekstu: Izvješće), koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pučka pravobraniteljica, aktom od 18. veljače 2021., ukazuje na sljedeće:

3. Pravo na zdrav život u Republici Hrvatskoj

Sastavnice okoliša: Zrak

Vezano za broj prekoračenja vrijednosti sumporovodika na lokaciji Županijskog centra za gospodarenje otpadom (u daljnjem tekstu: ŽCGO) Marišćina, na stranici 13. Izvješća koji glasi: „Navode da im smrad kiseline nadražuje sluznicu, imaju glavobolje, mučnine i probleme s disanjem, a u 2018. su izbrojali 122, te u 2019. čak 310 prekoračenja vrijednosti sumporovodika,....“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se radi o nevalidiranim podacima,

što je i navedeno u napomeni na mrežnoj stranici Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije, s koje prijavitelji iščitavaju izmjerene vrijednosti i kao takve prijavljuju institucijama. Nevalidirane podatke izmjerenih vrijednosti parametara tijekom jedne godine obrađuje Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije i objavljuje ih u izvješčaju o praćenju kvalitete zraka na području ŽCGO Marišćina. Iako još nije pristigao izvješčaj za 2020., temeljem nevalidiranih izmjerenih vrijednosti broja satnih prekoračenja, u mjesecu siječnju 2020., zabilježeno je petosatno, a u mjesecu rujnu jednosatno prekoračenje graničnih vrijednosti.

Nadalje, inspekcija zaštite okoliša je temeljem provedenih inspekcijskih nadzora tijekom 2018. i 2019., sa svrhom provjere poštivanja mjera povezanih sa sprječavanjem emisija onečišćujućih tvari u okoliš, poglavito sumporovodika, a na koje nepravilnosti su upućivali u Izvješčaju o analizama koncentracija deponijskog plina odlagališne plohe 1A, temeljem kojeg je utvrđeno da je na otplinjačima povišena prisutnost sumporovodika i metana, što je ukazivalo na moguće aktiviranje mikrobioloških procesa i razgradnju sadržaja odloženog otpada, donijela rješenje kojim je operateru naredila obradu/iskorištavanje bioplina s odlagališne plohe, s obzirom na to da su stečeni uvjeti za spaljivanjem plina na visokotemperaturnoj baklji. U srpnju 2019. operater je obavio sve potrebne radove zadane projektom privremenog otplinjavanja i započeo s obradom/iskorištavanjem bioplina. Od dana puštanja u rad visokotemperaturne baklje zabilježeno je osam prekoračenja propisane satne granične vrijednosti mjerenog sumporovodika i to jednosatno 25. prosinca i sedmosatno 26. prosinca 2019. Slijedom navedenoga, zaključuje se da je sistem otplinjavanja odlagališne plohe na ŽCGO Marišćina pridonio smanjenju propisanih graničnih vrijednosti za sumporovodik, a samim time i sprječavanje emisija onečišćujućih tvari u zrak.

Vežano na dio rečenice na stranici 14. koji glasi: „Međutim, naš ispitni postupak je pokazao da je požar izbio na odlagališnoj plohi....“ ukazuje se da je inspekcija zaštite okoliša utvrdila da je 24. srpnja 2019. unutar prostora odlagališta otpada Prudinec u Jakuševcu na kojem Podružnica Čistoća Zagrebačkog holdinga d.o.o. obavlja razvrstavanje i skladištenje prikupljenog neopasnog i inertnog - glomaznog otpada došlo do izbijanja požara. Nastavno na dio zadnje rečenice koji glasi: „...a inspekcija zaštite okoliša nije mjerila dioksine i furane, jer prema objašnjenju DIRH-a, nisu razvijene primjerene metode za te vrste mjerenja.“, Vlada Republike Hrvatske ističe, a kako se navodi i u samom Izvješću, da su Uredbom o razinama onečišćujućih tvari u zraku („Narodne novine“, broj 77/20.) propisani parametri onečišćujućih tvari koji mogu utjecati na zdravlje, vegetaciju i/ili kvalitetu življenja, uz napomenu, da isti kao propisane vrijednosti veličina ne uključuju onečišćujuće tvari dioksine i furane te stoga nisu propisane niti njihove granične vrijednosti. Također, Vlada Republike Hrvatske napominje da inspekcija zaštite okoliša ne obavlja uzorkovanja zraka već isto obavljaju ovlaštene laboratoriji.

Sastavnice okoliša: Voda

Površinske vode (rijeke, jezera i prijelazne vode), podzemne vode kao i priobalne vode i more predstavljaju sastavnicu okoliša. Temeljni zakon koji uređuje upravljanje vodama je Zakon o vodama („Narodne novine“, broj 66/19.), dok Zakon o vodi za ljudsku potrošnju („Narodne novine“, br. 56/13., 64/15., 104/17., 115/18. i 16/20.) propisuje zdravstvenu ispravnost vode za ljudsku potrošnju. Zakon o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/13., 78/15., 12/18. i 118/18.), samo načelno spominje vode kao sastavnicu okoliša, a područje zaštite voda uređuje posebni zakon, Zakon o vodama. Slijedom navedenoga, u pogledu zaštite voda Vlada Republike Hrvatske smatra da nije potrebno spominjati Zakon o zaštiti okoliša. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe da monitoring površinskih, podzemnih

i priobalnih voda sukladno Zakonu o vodama, provode Hrvatske vode sve dok se ne osnuje Institut za vode, čije je osnivanje u tijeku, a nakon toga Institut za vode preuzima nadležnost za monitoring površinskih, podzemnih i priobalnih voda. Isto tako, u ovome poglavlju na stranici 14. navodi se rečenica: „Prema podacima EEA iz 2021., 75 % podzemnih voda ima tek dobar, a 44 % površinskih ima dobar ili vrlo dobar kemijski status, a ugrožava ih kemijsko onečišćenje iz zraka te onečišćenje hranjivim tvarima iz poljoprivrede.“. Vlada Republike Hrvatske mišljenja je da je došlo do pogrešne interpretacije rezultata skupnog izvješća objavljenog od strane Europske agencije za okoliš (EEA). Naime, vezano uz kemijsko stanje vodnih tijela površinskih voda, ocjena stanja može biti „dobro“ ili „nije postignuto dobro kemijsko stanje“, stoga ne može biti „vrlo dobro“ kako se navodi u Izvješću.

Sastavnice okoliša: Tlo

Vežano za navode o uzorkovanju tla na stranici 17. Izvješća: „DIRH nam nije dostavio podatke o uzorkovanjima tla u 2019. i 2020., a na naše izričito traženje da se nakon požara u odlagalištu Prudinec u Jakuševcu 2019. analizira tlo, DIRH nam na to nije odgovorio.“. Naime, inspektori zaštite okoliša nisu naredili uzorkovanje tla iz razloga što je međuskladište na betonskoj podlozi sa zatvorenim sustavom odvodnje, čime nije došlo do onečišćenja tla. U navedenoj situaciji, da je bilo potrebe za uzorkovanjem tla to bi učinila poljoprivredna inspekcija sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“, br. 20/18., 115/18. i 98/19.) i Pravilniku o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja („Narodne novine“, broj 71/19.), ali za tim nije bilo potrebe s obzirom na to da je riječ o zatvorenom sustavu.

Održivo gospodarenje otpadom, centri za gospodarenje otpadom

Vežano uz odlomak na stranici 22. koji započinje: „Treba se prisjetiti i požara koji je zahvatio odlagalište Prudinec u Jakuševcu 2019., nakon kojeg je analiza opožarenog otpada utvrdila dvije vrste koje su tamo bile odložene....“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je inspekcija zaštite okoliša utvrdila da je opožareno pet vrsta otpada (glomazni otpad, otpadne gume, drvo, plastika i metali). Po gašenju požara, od strane ovlaštene osobe, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, obavljena je analiza opožarenog otpada kojom su utvrđene dvije vrste, i to: otpad od pirolize koji sadrži opasne tvari i komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način. Sav otpad je predan ovlaštenim osobama, osim otpada od pirolize, koji je odložen na odlagalište Davor iz razloga što zagrebačko odlagalište ne posjeduje dozvolu za odlaganje te vrste otpada.

U pogledu dijelova Izvješća u kojima se spominje okolišna dozvola, u kontekstu nezadovoljavajućeg stanja sastavnica okoliša, a uz navođenje ŽCGO Marišćina i ŽCGO Kaštijun, te postrojenja DIV d.o.o. iz Knina, Vlada Republike Hrvatske ističe da Izvješće ne uzima u obzir da su svi ti postupci provedeni zakonito, uz provođenje visokih standarda zakonodavstva Europske unije koji su cjelovito preneseni u nacionalno zakonodavstva te da u pogledu zakonitosti provođenja ovih postupaka nije nikada bilo opravdanih primjedbi (u slučaju ŽCGO Marišćina i ŽCGO Kaštijun u tijeku su još i postupci razmatranja uvjeta okolišne dozvole, koji se također provode po visokim standardima). Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava da se odluke u postupcima okolišnih dozvola donose u okviru administrativno visoko zahtjevnih postupaka, u kojima je javnosti tijekom cijelog postupka omogućeno sudjelovanje i utjecaj na odluke koje se u njima donose, a navedeno se nekritički u Izvješću uopće ne spominje.

Također, Vlada Republike smatra da se Izvješćem uopće ne uzima u obzir da je okolišna dozvola instrument zaštite okoliša kojim se ne daju odobrenja da neko postrojenje (odlagalište, centar za gospodarenje otpadom) obavlja svoju određenu aktivnost, već se određuju uvjeti i mjere s kojima to postrojenje mora raditi, ako mu je obavljanje aktivnosti već ranije zakonskim putem odobreno. Stoga se okolišnom dozvolom, odnosno njezinom uskratom, ne može zabranjivati rad postrojenja, kako se to u pojedinim dijelovima Izvješća sugerira, već se ona može odbiti (ali svakako ne uskratiti) ili ukinuti samo u strogo zakonski propisanim slučajevima. Praćenje pridržavanja uvjeta propisanih okolišnom dozvolom, kao i poduzimanje mjera u slučaju ne postupanja prema dozvoli, dio je nacionalnog sustava vlasti koji je izvan okvira izdavanja okolišne dozvole, te se postupanja koja se traže u Izvješću u slučajevima Karepovac ili odlagalište Jakuševac, ne mogu povezati s okolišnom dozvolom. U slučaju postrojenja DIV d.o.o. iz Knina, za koje je izdavanje okolišne dozvole u Izvješću naročito istaknuto u negativnom kontekstu, ne sagledava se što je sve učinjeno i na koji način regulirano okolišnom dozvolom u vezi s obavljanjem aktivnosti postrojenja. Radi sprječavanja onečišćenja voda, operater je izgradio novi uređaj za pročišćavanje otpadnih voda s cjelokupnom internom odvodnjom, koji je pušten u rad krajem 2018., a od veljače 2019. na njemu se obrađuju sve tehnološke otpadne vode iz postrojenja. Također, operater ima obvezu provođenja i brojnih drugih mjera propisanih okolišnom dozvolom, a čije se izvršenje, za neke od njih povezano s potrebnim vremenskim razdobljem, obvezno prati preko dijela nacionalnog sustava vlasti koji je za to zadužen (Državni inspektorat).

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u Izvješću vezano uz okolišnu dozvolu za odlagalište Lončarica Velika kraj Osijeka, netočna tvrdnja da je ista izdana zbog toga što nije pušten u rad Regionalni centar za gospodarenje otpadom Orlovnjak, te isto nije niti navedeno u obrazloženju Rješenja ove okolišne dozvole, niti bi se isto, kao obrazloženje razloga izdavanja, moglo koristiti u ovom ili drugim postupcima izdavanja okolišne dozvole. Stoga, Vlada Republike Hrvatske navedeno smatra štetnim, jer se time sugerira da kriteriji za izdavanje okolišne dozvole mogu biti sasvim neki drugi od onih koji su propisani Zakonom o zaštiti okoliša i njegovim provedbenim propisima, a bez ikakvog, na činjenicama utemeljenog i provjerenog stanja. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske zaključuje da se u Izvješću instrument okolišnih dozvole navodi uglavnom u negativnom kontekstu, bez provjerenih navoda koji mu se pripisuju, a ne sagledava se što se sve i na koji način regulira okolišnom dozvolom u radu postrojenja, kao i ukupan doprinos smanjenju emisijskih onečišćenja koji se tim instrumentom zaštite okoliša postiže.

5. PREPORUKE

Vezano za preporuku Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, pod točkom 7., da u suradnji s Ministarstvom zdravstva i Hrvatskim vodama, izradi i objavi analizu učinkovitosti zaštite izvorišta pitke vode, vodocrpilišta i vodoopskrbnih objekata, temeljem Zakona o vodama te Zakona o zaštiti vode za ljudsku potrošnju, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, u svojim ranijim očitovanjima na spomenutu preporuku od strane pučke pravobraniteljice, navelo da je zakonodavni okvir koji se odnosi na predmetno pitanje uspostavljen Zakonom o vodama i Pravilnikom o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta („Narodne novine“, br. 66/11. i 47/13.), te s obzirom na to da u proteklom razdoblju nije došlo do trajnog isključenja izvorišta i sustava javne vodoopskrbe, Vlada Republike Hrvatske smatra da su mjere propisane navedenim propisima učinkovite.

Vežano za preporuku Ministarstvu zdravstva pod točkom 13., Vlada Republike Hrvatske ističe da pravne osobe koje provode mjerenja buke okoliša, buku moraju mjeriti sukladno pravilima struke i sukladno normama koje uređuju područje akustike, te su odgovorne za istinitost i točnost rezultata mjerenja (mjerenje buke uz uključene sve izvore). Nadzor nad dobivenim rezultatima, kao i uvjetima mjerenja te jesu li mjerenja provedena sukladno normama tijekom postupka akreditacije, odnosno reakreditacije provodi Hrvatska akreditacijska agencija, a potvrda o akreditaciji jedan je od bitnih uvjeta kojom se pravna osoba ovlašćuje od strane Ministarstva zdravstva.

Nadalje vežano za preporuku Ministarstvu zdravstva pod točkom 14., Vlada Republike Hrvatske ističe da je normativna zaštita zdravlja od dugoročnih i kumulativnih učinaka neionizirajućeg zračenja propisana zakonima i pravilnicima kojima je uređeno područje neionizirajućeg zračenja, te usklađena s relevantnim direktivama Europske unije, kao i preporukama Svjetske zdravstvene organizacije vežano za područje neionizirajućeg zračenja. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se kontinuirano tijekom 2020. te nadalje u 2021. provode aktivnosti projekta „Izrada studije utjecaja ekoloških čimbenika na zdravlje ljudi“ na području Grada Slavenskog Broda, nositelja Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, a u svrhu praćenja i usporedbe parametara te prevencije čimbenika okoliša s potencijalno štetnim djelovanjem radi zaštite zdravlja pučanstva.

Vežano za preporuku Državnom inspektoratu pod točkom 16., da osigura kontinuirano provođenje inspekcijskih nadzora i izricanje mjera sukladno Zakonu o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja („Narodne novine“, broj 14/19.), Vlada Republike Hrvatske ističe da inspekcija zaštite okoliša kontinuirano provodi inspekcijske nadzore i izriče mjere sukladno tom Zakonu i podzakonskim propisom. Naime, inspekcija zaštite okoliša provodi postupanje u području ovlasti prema odredbama članka 16. stavka 1. spomenutog Zakona i predmeta inspekcijskog nadzora propisanog člankom 17. istoga Zakona, te sukladno članku 16. stavku 5. spomenutog Zakona obavještava drugu nadležnu inspekciju i komunalne redare. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da su dosadašnja najčešća postupanja inspekcije zaštite okoliša bila nadležna postupanja komunalnom redarstvu s obzirom na sadržaj zaprimljenih prijava, a koje su bile vežane za područje nadležnosti komunalnog redara, odnosno predmeta nadzora izvršenja obveza i provedbe mjera zaštite od svjetlosnog onečišćenja, a koje nisu predmet nadzora inspekcije zaštite okoliša. Tako su najčešće pritužbe građana vežane na pritužbe rasvjetljavanja otvora (prozori i/ili vrata) zaštićenog ili stambenog prostora, odnosno vežane na zabrane rasvjetljavanja iz članka 11. stavka 5. predmetnog Zakona, za koje su člankom 20. istoga Zakona propisane mjere komunalnog redara, kojima između ostalog, isti ima ovlast za naređivanjem gašenja rasvjete koja ne udovoljava odredbama članka 11. stavka 5. spomenutog Zakona i zabrane njihove daljnje uporabe.

Vežano za preporuku Državnom inspektoratu pod točkom 17., da temeljem ovlasti iz Zakona o zaštiti okoliša, izriče više mjera uzorkovanja sastavnica okoliša, posebice tla, Vlada Republike Hrvatske napominje da se mjere uzorkovanja sastavnica okoliša naređuju kada se utvrdi da uzorkovanje nije provedeno, a sukladno propisu ili pojedinačnom aktu je trebalo biti obavljeno i kada su propisom ili pojedinačnim aktom određene vrijednosti kojima rezultati moraju udovoljavati.

Vezano za preporuku Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine pod točkom 18., Vlada Republike Hrvatske ističe da su uvjeti za postavljanje baznih stanica mobilnih operatera detaljno uređeni propisima iz područja graditeljstva.

Vezano za preporuku Ministarstvu znanosti i obrazovanja pod točkom 19., Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo znanosti i obrazovanja sustavno podržava senzibiliziranje djece i mladih te razvijanje ekološke svijesti o važnosti zaštite okoliša, prirode, klime i ljudskog zdravlja na svim razinama obrazovanja, kako u sklopu redovitog obrazovnog sustava, tako i u sklopu izvanškolskih i izvannastavnih aktivnosti. Ministarstvo znanosti i obrazovanja je 14. siječnja 2019. donijelo Odluku o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 7/19.). Navedenim dokumentom podupire se razvoj znanja o funkcioniranju i o složenosti prirodnih sustava te znanje o posljedicama ljudskih aktivnosti, solidarnost prema drugim ljudima, odgovornost prema okolišu te vlastitom i tuđem zdravlju kao i odgovornost prema cjelokupnome životnom okruženju i prema budućim generacijama. Nadalje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja svake godine raspisuje natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava projektima udruga u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih. U okviru natječaja, kao jedno od prioritetnih područja, definirano je i područje Odgoja i obrazovanja o zdravim načinima života, očuvanju prirode i održivom razvoju. U školskoj godini 2019./2020. u okviru navedenog prioritetnog područja financirano je ukupno 12 projekata udruga uz odobreni iznos financijskih sredstava od 1.336.304,12 kuna.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra gospodarstva i održivog razvoja dr. sc. Tomislava Čorića, ministra zdravstva dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., glavnog državnog inspektora dr. sc. Andriju Mikulića i državne tajnike Milu Horvata, dr. sc. Marija Šiljega i dr. sc. Silvia Bašića, dr. med.

